

Ny forskning

Ny doktorsavhandling om lässvårigheter

Ulrika Wolff disputerade nyligen vid Institutionen för pedagogik och didaktik vid Göteborgs universitet med av-

handlingen "Characteristics and varieties of poor readers". I avhandlingen framkommer att det är relativt enkelt för lärare och andra vuxna att avgöra om ett barn har läsproblem. Däremot är det svårare att avgöra vad som är problemet och vilka pedagogiska insatser som behövs. Ulrika Wolff identifierar i sin avhandling olika profiler av elever med varierande läsförmåga, vilka även relateras till olika kulturella och socioekonomiska bakgrundsfaktorer. De elever som hade mer gynnsamma förhållanden hade också bättre läsförmåga. Studenterna i den profil som uppvisade typiska resultat för dyslexi skiljde sig dock inte beträffande socioekonomisk bakgrund från övriga elever. Avhandlingen ger ett starkt stöd för att fonologiska svårigheter (den ljudmässiga sidan av språket) är en underliggande orsak till dyslexi.

Kontakt: ulrika.wolff@ped.gu.se
Tel.: 031-773 2219

Forskningen om utsatta barn måste stärkas på en rad områden

För att svensk forskning om utsatta flickor och pojkar ska bli bättre behövs en djupare insikt i vad som utlöser övergrepp och vad som bevarar och förstärker utsatthet. Det behövs också mer forskning om vilka insatser som är lämpliga vid olika typer av utsatthet. Mer teoriutveckling på området och en bättre samverkan mellan olika

forts nästa sida

Den Fjärde Nordiska Kongressen om Dyslexipedagogik

Kongressen ägde rum den 8-10 augusti i Folkets hus, Stockholm. Arrangörer var Svenska Dyslexistiftelsen och Svenska Dyslexiföreningen. Kongresserna har blivit den naturliga samlingspunkten för lärare, skolledare, psykologer, logoped, forskare och andra med särskilt intresse för dyslexifrågor. Det finns fortfarande ett stort gap mellan den pedagogiska praktiken och forskningens rön. Ett viktigt syfte med kongressen var att försöka överbrygga detta gap. Svenska Dyslexistiftelsens och Svenska Dyslexiföreningens strävan är att alla barn och vuxna skall få del av den bästa pedagogiken för att förebygga och möta läs- och skrivsvårigheter. Kunskaper finns idag för att hjälpa de flesta barn med läs- och skrivsvårigheter. Trots detta ger inte skolan det stöd som barnen behöver, hävdade experter vid dyslexikongressen. Nu kräver de att politikerna tar sitt ansvar. Larmrapport efter larmrapport visar att det blivit sämre ställt med svenska barns läs- och skrivkunskaper.

- Trots detta finns ingen riktig politisk insikt om problemen. Vi kräver ett kompetenslyft för alla lärare som har något med barns språkutveckling att göra, säger Mats Myrberg, professor i specialpedagogik och ordförande för årets kongress.
- Det finns kunskap som gör att vi skulle kunna ge elever godtagbara färdigheter i läsning och skrivning. Jag vill kanske inte gå så långt som att säga alla elever, men en betydligt större andel än idag i alla fall, säger professor Ingvar Lundberg. Han anser att det finns ett alltför stort glapp mellan vad forskarna vet och de resurser som satsas på barnen. Flera av kongressens experter anser också att det finns pengar att spara om insatser sätts in i god tid.
- Redan i barnhälsovården kan man ta reda på vilka barn som möjligen har en förhöjd risk för dyslexi, säger Mats Myrberg och fortsätter:
- Med språkligt gynnsamma förhållanden kan man komma över problemen.

**Vill du vara med på
Pedagogiskt Centrums sändlista
och få aktuell information
om våra utbildningar?
Anmäl dig till:
pcinfo@GRutbildning.to**

forts fr föreg sida Forskningen..

forskningsdiscipliner är ytterligare förslag till förbättringar av forskningsläget. Det visar en ny rapport från Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS). I rapporten, som är en översikt av aktuell forskning, analyseras svensk forskning om flickor och pojkar i utsatta situationer. Analysen har gjorts på uppdrag av regeringen (prop: 2002/03: 53). Professor Ingvar Lundberg vid Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet, har genomfört uppdraget. Till arbetet har också knutits en externt tillsatt expertgrupp samt en referensgrupp från FAS styrelse.

Rapporten kan laddas ner från FAShemsida: www.fas.forskning.se eller beställas per tel: 0150-788 80.

Att skriva sig till läsning

Myggenässkolan på Tjörn är en av de skolor som valt "att skriva sig till läsning" ett kreativt arbetssätt hämtat från Arne Trageton, pedagog och lärarutbildare. Möt eleven, pedagogen, skolledaren, föräldern och forskaren, och få inspiration och lust att söka vidare kunskap om detta arbetssätt. (www.gr.to/att_skriva)

Filmen finns att låna för regionens skolor och till försäljning för övriga. För mer information kontakta oss via e-post avm@grutbildning.to

IV-programmet – en regional angelägenhet

Cirka 10 procent av de ungdomarna som lämnar grundskolan påbörjar inte gymnasiestudier, många på grund av att de inte är behöriga till nationella program. Flertalet av dessa börjar på det individuella programmet. Av dessa fullföljer endast cirka 20 procent en fullständig gymnasieutbildning.

För att stärka kvaliteten på det individuella programmet kommer staten från och med 1 juni 2006 årligen att tillföra kommunerna 450 miljoner i statsbidrag. Eleverna garanteras också rätt till "heltidsstudier" i och med detta.

Just nu diskuterar man inom GR hur resurserna till IV-programmet på bästa sätt kan användas i syfte att

säkra kvaliteten på programmet. IV-programmet är inte homogent och det krävs olika lösningar utifrån enskilda elevers behov.

Som ett led i kvalitetsutvecklingen har ett nätverk startats med följande uppdrag:

- Utveckla IV-programmet inom GR genom att utbyta erfarenheter kommunerna emellan
- Klarlägga hur kravet på heltidsstudier ska mötas
- Se över hur vi kan lyckas med att få fler elever att fullfölja sina gymnasiestudier
- Se över formerna för att möta enskilda elevers behov

Läs- och Skrivsvårigheter/Dyslexi Vad skolansvariga bör veta för att kunna åtgärda

Torsdag 24 november 9-12

Skolledare, elevårdsteam, skolpolitiker, lärare och andra med ansvar för elevers läs- och stavningsutveckling önskas välkomna.

Maj-Gun Johansson är speciallärare, fil.lic och doktorand vid psykologiska institutionen vid Umeå universitet. Hon har utvecklat LS-klassdiagnoser för högstadiet och gymnasiet samt de datoriserade och välbeprövade MGprogrammen.

Hennes larmbrev till förre utbildningsministern med anledning av att hennes uppföljande studie av tonåringars läs- och skrivförmågan 1989-2003 som påvisat mycket stora försämringar har uppmärksammats i radio, TV och dagspress.

- Vad är dyslexi? - Vad kännetecknar handikappet och vad är det som gör att läsning och skrivning blir så svårt för somliga människor?
- Något om vad aktuell läsforskning anser vara av stor betydelse för att elever ska kunna utveckla goda lässtrategier.
- Varför bör man kontinuerligt kartlägga elevers läs- och stavningsförmåga?
- Kartläggningsschema från förskoleklass till skolår 9.
- Hur man snabbt och enkelt kan upptäcka de läs- och skrivsvaga eleverna.
- Den oroväckande negativa läs- och stavningsutvecklingen hos svenska tonåringar 1989-2003. Redovisning av resultat från LS-studien, Skolverkets nationella rapport NU03 och de internationella PISA-undersökningarna..

Pris: 550 kr exkl. moms, inkl. fika

Anmälan: pcanmalen@GRutbildning.to

Pedagogisk Mötesplats

Välkommen till GR Utbildnings Läromedelsutställning på Gårdavägen 4

Här kan du få hjälp med läromedel kring svenska, matematik, engelska, mm. I utställningen finns de stora förlagen och många små. Alla nyheter finns till beskådande.

Öppettider: måndag–torsdag 08.00-17.00 fredag 08.00-15.00

Det 3-åriga projektet "Skoldata-tek" avslutades i augusti, men alla

dataprogram finns kvar. Du kan fortfarande låna Daisy-spelare och Alphasmart.

Under hösten arrangeras ett stort antal förlagskvällar med bla Elevdata och Frölundadata. Alla dessa kvällar finns på vår webbsida:

www.grutbildning.to/förlagskvällar.

Välkommen med anmälan via

webb eller fax. Du får gärna höra av dig till

Margaretha Landström

031-335 5017

0706-67 35 31 eller mail

margaretha.landstrom@grutbildning.to

Förlagskvällar hösten 2005

Datum	Tid	Kategori	Förlag / Institution
19 oktober	18.00 - 20.00	Skriv från första skoldagen	Gleerups läromedel
25 oktober	17.00 - 19.30	Kompenserande hjälpmedel	Frölunda Data
26 oktober	18.00 - 18.40 19.00 - 19.40 20.00 - 20.40	Läsinläring - lätt & spännande! (Skolår F-3) Lättarbetade engelska läromedel (Skolår 4-6) Stjäl alla kineser? (Skolår F-5)	Beta Pedagog Beta Pedagog Beta Pedagog
27 oktober	14.00 - 17.00 17.15 - 19.30	Öppet Hus: Elevdata handleder dig Skolavtal START Elevdata	Elevdata
07 november	17.00 - 20.30	PROVIA visas av Martti Mårtens	Frölunda Data
10 november	17.00 - 19.30	IT-hjälpmedel för inkluderade elever	Frölunda Data
15 november	14.00 - 17.00 17.15 - 19.30	Öppet Hus: Elevdata handleder dig Elevdatas Skolavtal	Elevdata Elevdata
16 november	17.00 - 20.00	Jambalaya och Lexia – går det ihop?	Frölunda Data
22 november	17.30 - 19.30	Daisy-spelare	Inläsningstjänst AB

Se även <http://www.grutbildning.to/laromedel/forlagskvallar/index.html>

Nya böcker

I vår Läromedelsutställning har vi en mängd material och böcker som även rör specialpedagogik. Utställningen, som finns på Gårdavägen 4, är öppen måndag-torsdag 8–17, fredagar 8–15.

Här ett litet axplock av våra nya böcker:

**"Människor i behov av stöd" Britt-Inger Olsson
Kurt Olsson,**

"Mobbning kan stoppas" Helle Höiby

**"Skarpa lägen" Gabriella Ekelund,
Annamaria Dahlöf**

**"Överaktiva barn – scener ur vardagen"
Marianne Bergström**

LÄNKAR: www.barnensbibliotek.net /massor av boktips
• www.skolverket.se / allmänt www.fdb.nu/ informationspärm • www.rb.se / Rädda Barnen

Kurser och konferenser inom GR Utbildning

Hösten 2005

DUVAN – Dyslexiscreening för ungdomar och vuxna Ulrika Wolff (11 okt)

Utbildning i TRAS – Tidig registrering av Språkutveckling Unn Görman (11 okt, 15 nov)

Läs- och skrivsvårigheternas psykologi Ingvar Lundberg, Tomas Tjus, m.fl. (start 13 okt)

Ungdomar som inte går i skolan – allas ansvar ingens ansvar (13 okt)

Språkutveckling i tal och skrift Barbro Bruce (mån 17 okt)

Att undervisa traumatiserade barn Guhn Goudani (25 okt)

HELP - for dyslexics Malin Holmberg (25 okt)

Läs- och skrivsvårigheter/Dyslexi Maj-Gun Johansson (31 okt)

Kognitiv beteendeterapi – för specialpedagoger i skolan Håkan Wisung (14,15,28 nov,12 dec)

MG-programmen Maj-Gun Johansson (22 nov)

Läsförståelse – Nytt datorprogram Maj-Gun Johansson (23 nov)

Individuella Utvecklingsplaner Lasse Lindsjö (23 nov)

Läs- och skrivsvårigheter/Dyslexi – vad skolansvariga bör veta Maj-Gun Johansson (24 nov)

ADHD/ DAMP Eva Cangård (1 dec)

Frågor angående kurser besvaras av Wera Andbert, wera.andbert@GRutbildning.to eller tel 031-335 50 43 alt. 0706-35 69 29

Anmälningar görs till lislott.lundahl@GRutbildning.to eller fax 031-335 50 48

Anmälan kan göras direkt på webben, gå in på www.GRutbildning.to eller till pcanmalan@grutbildning.to

Pedagogiskt Centrum kan erbjuda uppdragsutbildningar. Vi kan skraddarsy efter era önskemål. Skicka också gärna in förslag på ämnen och dagar som kan vara lämpliga för er i höst, till wera.andbert@GRutbildning.to

Ytterligare information finner du på vår hemsida: www.GRutbildning.to och under knappen Pedagogiskt Centrum

Övriga utbildningar se utbildningar www.GRutbildning.to

Vill du ha GR Specialen via e-post?

Om du vill ha GR Specialen skickad direkt till dig via e-post så sänd ett "tomt" mail under adressen grspecialen@gr.to

GR-Specialen

**BESÖK Gårdavägen 2 • TELEFON 031-335 50 35
GR UTBILDNING • POST Box 5073, 402 22 Göteborg**

